

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۱۰/۱۱

یونس نگاه

«ننگ» نام زن در افغانستان

در سال‌های آخر جمهوری اسلامی در رسانه‌ها مدتی کمپاین «ننگ‌زدایی» از نام زنان راه افتاده بود. کسانی نام مادر یا زن خود را می‌نوشتند و برخی در این مورد که نباید از ذکر نام زنان شرمید می‌نوشتند و گپ می‌زدند.

در کابل و شاید خیلی ولایات دیگر رسم است که در مساجد یا رسانه مراسم جنازه و فاتحه متوفی را اعلام کنند. این اعلام‌ها بیشتر بین طبقه متوسط و اشراف کابلی رایج است و گاهی اعلامیه نمایشگاه مقام و منصب اقارب متوفی می‌شود. نزدیکان با القاب و مقام‌هایشان ذکر می‌شوند. قاعدتاً نام زن متوفی در آن لیست درج نمی‌شود، و اقارب زن‌اش نیز غایب‌اند. او را مادر، همسر، خواهر، دختر و عمه فلانی‌ها می‌خوانند.

در بین تحصیل‌کردگان و ماموران دولتی ذکر نام مادر و همسر یا خواهر زشت پنداشته می‌شود. همکاران اگر دکتورا هم داشته باشند هنگام یادآوری از همسر همدیگر عنوان «ینگه» را به‌کار می‌برند و ترجیح می‌دهند نامش را ذکر نکنند. مثلاً اگر مردی بخواهد از همسرش تعریف کند و بگوید همسرم جایزه گرفته یا از دانشگاه فارغ شده یا به فلان مقام رسیده است، می‌گوید «ینگه‌ات....» اقلیت ناچیز از ذکر نام زنان خانواده اجتناب نمی‌کنند، حتی عده‌ای در مبارزه با سنت رایج به‌عمد نام زنان خانواده خود را در گفتگوها ذکر می‌کنند. به‌جای تعبیری چون «مادر اولادها» یا «ینگه‌تان»، نام او را می‌برند. ولی اینان اقلیت تعیین‌کننده نیستند.

نام زن کرزی محرم نبود. رسانه‌ها می‌دانستند که نام او «زینت» است. ولی خود کرزی از ذکر نام همسرش در رسانه‌ها دوری می‌جست. شاید جایی نام همسرش را گرفته باشد، ولی چهره‌ای که از کرزی به‌یاد مانده در آن همسرش غایب بوده است. همسر کرزی که گفته می‌شود داکتر طب است، شاید به انتخاب خودش حضور در رسانه و سیاست را نپسندد، اما کرزی حق و مسئولیت داشت در محافلی که برای ترویج حقوق زنان برگزار می‌شد از او با ذکر نام یاد کند. از نقش‌اش در خانواده و اجتماع خود بگوید. حتی از این بگوید که چرا زینت کرزی نقش فعال اجتماعی ندارد. کرزی این کار را نمی‌کرد.

تنها کرزی نبود. نام زن کریم خلیلی، قسیم فهیم، دوستم، عطا محمد نور، عبدالله عبدالله، رحمت‌الله نبیل، امرالله صالح یا کریم خرم را کسی شنیده است؟ چهره آنان را کسی دیده است؟

اشرف غنی و یک عده مقامات لیبرال تحصیل و کار کرده در غرب، به‌خاطر فاصله فرهنگی که از افغانستان گرفته بودند همسران بانام داشتند. در بین مردان جوان نیز یک طیف همسران نامدار داشتند. خوشبختانه معدود زنانی هم داشتیم که خودشان صاحب نام شده بودند و دور از سایه مردان

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

خانواده شناخته می‌شدند. ولی این چند گروه کوچک را نمی‌توان نمایندگان فرهنگ غالب حتی شهر کابل خواند چه رسد به افغانستان.

گپ آن طالب در مورد «ننگ نام زن» در افغانستان درست است. لاف کرزی اشتباه است. باید در معرفی خود دروغ نگوییم. ما همین‌ایم؛ عمدتاً جهادی‌زده، عقب‌مانده و زن‌ستیز.

وقتی این اعتراف را کردیم قدم بعدی را باید برداریم و بگوییم وضعیت موجود پذیرفتنی نیست. ما نمی‌خواهیم چنین باشیم. کسانی که خواهان تغییرند و آرزو دارند زنان خانواده و وطن‌شان نام و هویت مستقل داشته باشند، در افغانستان کم نیستند. آنانی که آماده تغییرند و می‌خواهند فرهنگ و زندگی متفاوت داشته باشند در کابل و هرات و قندهار و بامیان و ننگرهار و غزنی و بلخ و سمنگان و سراسر افغانستان رقم میلیونی دارند.

تعلیم دختران و تحصیل و کار زنان شرط بنیادی آبادی و آزادی افغانستان است. برای عبور از این وضعیت ناگوار کارهای زیادی باید انجام شود، و در راس آن تامین حقوق زنان است. فرهنگ و مردان افغانستان عمدتاً حامی حقوق زنان نبوده‌اند؛ اما این عقب‌ماندگی و زن‌ستیزی باید رفع شود. باید ضرورت تغییر را به رسمیت بشناسیم و برای آن کار کنیم.

آرشیف: نو یسنده در پورتال افغان جرمن آنلاین